

הלכות קריאת שמע – ח קריאתו בלחש, ולא בהרהור

רמב"ם הל' ברכות פ"ז ה"ז

כל הברכות כולן צריך שישמיע לאזנו מה שהוא אומר, ואם לא השמיע לאזנו יצא, בין שהוציא בשפתיו בין שבירך בלבו.

רמב"ם הל' ברכות פ"ח ה"א

לקח כוס של שכר בידו, והתחיל הברכה על מנת לומר שהכל, וטעה ואמר בפה"ג, אין מחזירין אותו.

שוע"ר סי' סא

כה יש נוהגין לקרות קריאת שמע בקול רם, מלבד ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד. **ויש נוהגין לקרותה בלחש**, מלבד פסוק ראשון.

שוע"ר סי' סב

ג צריך להשמיע לאזניו מה שמוציא מפיו, שנאמר שמע, השמע לאזניך. **ואם לא השמיע לאזניו יצא.** ובלבד שיוציא בשפתיו. אבל אם קראה בלבו, לא יצא, **שהרהור אינו כדבור.** ומכל מקום אם הוא אנוס שאינו יכול להוציא בשפתיו, כגון שאין המקום נקי, בענין שאינו יכול להוציא בשפתיו, דהיינו שאין המקום מטונף לגמרי, יש לו להרהר. ואף על פי שאינו יוצא ידי חובה אלא באמירה, **יש לו להרהר בלבו, וה' יראה לבבו ויתן לו שכר המחשבה.**

שוע"ר סי' צד

ז זקן ... וכן חולה ... אם אי אפשר לו להתפלל בפיו מפני חלישותו, טוב **שעכ"פ ירהר בלבו**, שנאמר אמרו בלבבכם על משכבכם, ואע"פ שאינו יוצא ידי חובתו בהרהור, כמו שיתבאר בסימן ק"א.

שוע"ר סי' קא

ב לא יתפלל בלבו לבד אלא מחתך הדברים בשפתיו **ומשמיע לאזניו בלחש**, ולא ישמיע קולו (לאחר העומד אצלו חוץ לד' אמותיו).

ד המתפלל בלחש **ולא השמיע לאזניו, יצא.** אבל אם התפלל בלבו ולא הוציא בשפתיו לא יצא, **שהרהור אינו כדיבור.**

שוע"ר סי' קפה

ג לא יברך אדם ברכת המזון בלבו, ואם בירך יצא. **והוא שהוציא בשפתיו, אלא שבירך בלחש כל כך עד שלא השמיע לאזנו**, אלא בירך בלבו. אבל אם לא הוציא בשפתיו כלל, אלא הרהר בלבו לבד, לא יצא, **שהרהור אינו כדיבור.**

ומכל מקום אם מחמת חולי או אונס אחר אינו יכול להוציא בשפתיו, **צריך להרהר בלבו** ... אבל מי שהוא אנוס ואינו יכול להוציא בשפתיו שאר ברכות שהוא חייב בהן מדברי סופרים, **אין צריך להרהר בלבו מן הדין ... אלא שאעפ"כ יש לו להרהר הברכה שנתחייב בה**, כי ה' יראה ללבב ליתן לו שכר המחשבה, וכמ"ש אמרו בלבבכם וגו'.

(וכן יעשה החולה אפילו בברכה שלא נתחייב בה, אלא שמביא עצמו לידי חיוב, כגון ברכת הנהנין. אבל הבריא שהוא אנוס ואינו יכול לבטא בשפתים מפני המקום שאינו נקי, בענין שאסור לדבר ומותר להרהר ... לא יחנה מעולם הזה בלא ברכה אף על פי שמהרהר אותו בלבו, כיון שאינו יוצא י"ח בהרהור בדיעבד).

ויש אומרים שכל הברכות אפילו ברכת המזון **יוצא אדם ידי חובתו בהרהור בדיעבד.** ואינן דומות לקריאת שמע, שנאמר בה ודברת בס, והרהור אינו כדיבור, אבל בברכת המזון לא נאמר ודברת, אלא וברכת, והמברך בלבו גם כן שם ברכה עליה. והעיקר כסברא הראשונה. ומכל מקום בשאר ברכות שהן מדברי סופרים **יש לסמוך על זה בשעת הדחק ולצורך גדול.**

שו"ע סי' רט

א לקח כוס של שכר או של מים ופתח ואמר בא"י אמ"ה על דעת לומר שהכל, וטעה ואמר בפה"ג, אין מחזירין אותו, מפני שבשעה שהזכיר שם ומלכות שהם עיקר הברכה **לא נתכוין אלא לברכה הראויה.**

מ"א שם ס"ק א

הרבה גדולים תמחו על הרמב"ם בזה, דמה איכפת לן שהיה בדעתו לומר כהוגן ... והלא דברים שבלב אינן דברים ... יש לנו לילך אחר רוב הפוסקים, **וכמעט כלם הסכימו שלא אזלינן בתר דעתו.**

תניא פל"ח מט, ב

פסק ההלכה הערוכה בתלמוד ופוסקים דהרהור לאו כדבור דמי, ואם קרא ק"ש במחשבתו ובלבו לבד בכל כח כוונתו לא יצא י"ח, וצריך לחזור ולקרות, **וכן בבהמ"ז דאורייתא ובשאר ברכות דרבנן**, ובתפלה.